

Kertomusluonnoksesta annetut lausunnot

Maatalouden tukihallinto (4/2013)

51/54/2011

Maa- ja metsätalousministeriö, 30.5.2013, Dnro 1089/053/2013.

Valtiontalouden tarkastusvirasto
PL 1119
00101 Helsinki

Viite Lausuntopyyntö tarkastuskertomuksen luonnoksesta Maatalouden tukihallinto (51/54/2011)

Asia Maa- ja metsätalousministeriö toimittaa lausunnon Valtiontalouden tarkastusviraston luonnoksesta tarkastuskertomukseksi Maatalouden tukihallinnosta (51/54/2011). Lausunto on jaettu kahteen tiedostoon, joista ensimmäinen sisältää periaatteelliset kommentit ja toinen tekniset kommentit. Tämän saatteen kanssa samassa tiedostossa ovat periaatteelliset kommentit.

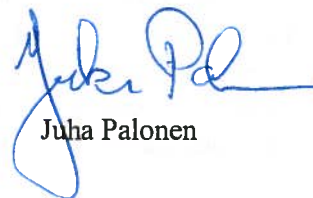
Kunnioitavasti

Ylijohtaja

Neuvotteleva virkamies

Heimo Hanhilahti

Juha Palonen

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto tarkastuskertomusluonnokseen

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomusluonnokseen. Luonnoksessa on kuvattu maatalouspolitiikkaa ja maataloushallinnon toteuttamista tavalla, joka yleisellä tasolla vastaa maa- ja metsätalousministeriön käsitystä. Kertomuksessa on ansiokkaasti kuvattu politiikan tavoitteiden ja hallinnon yksinkertaistamisen välistä ongelmaa.

Maatalouteen kohdennetaan julkisia varoja tukijärjestelmien kautta. Julkisten varojen käyttö maatalouden tukemiseen luo myös yleisiä yhteiskunnallisia reunaehtoja. Tästä esimerkkinä on maatalouden ympäristötuki, jolla tavoitellaan ympäristöystävällisempää maataloutta. Lisäksi julkisten varojen käyttöä on valvottava. Nämä tekijät on otettava huomioon, jotta ympäröivä yhteiskunta hyväksyy tukemisen jatkamisen. Maataloushallintoa arvioitaessa on otettava huomioon, että myös maataloushallinnon ulkopuoliset yleiset yhteiskunnalliset vaatimukset (esim. kuulemismenettely) asettavat rajoja hallinnon toimimiselle.

Raportissa halutaan kiinnittää huomiota seuraaviin tarkemmin rajattuihin periaatteellisiin kysymyksiin:

- Sivu 8. Suomalaista maatalouspolitiikka on sovellettu siten, että maan sisäiset erityispiirteet tulisivat mahdollisimman tarkkaan huomioon otetuiksi. Tämä on eräs syy monimutkaisuuteen.

- Sivu 11. Tukihallinnon kehittämisen yhtenä keskeisenä muotona voisi mainita myös sähköisen asioinnin (Maaseutuvirasto).

- Sivu 20. "Tällöin hyvin suoritettu kansallinen valvonta vähentäisi komission suorittaman valvonnan määrää". Tässä yhteydessä voi todeta, että komission valvonta näyttäisi toteutuvan jatkossa osittain eri tavalla kuin nykyisin, eli varmentava elin todentaisi uudelleenvalvonnalla alkuperäisen valvonnan ja oman valvontansa mahdollisen eron. Tämä ero raportoidaan komissiolle ja komissio voi suoraan sen perusteella määrätä jäsenvaltiolle rahoitusoikaisun. Eli rahoitusoikaisujen määrä voi jatkossa lisääntyä. Tavoitteena on kuitenkin, että näiden raportointien kautta päästään euromääräiseen rahoitusoikaisuun, eikä komissio käyttäisi kiinteää prosenttikorjausta.

- Sivu 25. todetaan "Ehdotuksen perusteella tarkastusten määrä tulee laskemaan huomattavasti, jos ne ovat osoittaneet, että virheiden määrä on vähäinen." Tämä ei ole koko totuus asiassa. Virheiden määrän vähäisyyden tulee olla myös vahvistettu varmentavan elimen uusintavalvonnoilla. Eli tekstiä tulisi tarkentaa esim. "Ehdotuksen perusteella tarkastusten määrä tulee laskemaan huomattavasti, jos tarkastukset ja varmentavan elimen uudelleenvalvontojen avulla tekemä asian varmentaminen ovat osoittaneet, että virheiden määrä on vähäinen."

- Sivu 25. "Varojen käytön tarkoituksenmukaisuuden varmistaminen on jäänyt vähälle huomiolle." "Jättää liian vähälle huomiolle aikaansaavat hyödyt." Päätökset varojen käytön tarkoituksenmukaisuudesta ja tavoiteltavista hyödyistä tehdään silloin, kun päätökset tehdään EU-tasolla ja/tai kansallisesti edellyttäen, että EU-taso jättää liikkumavaraa. Esim. CAP2020 -uudistuksessa on esitys ns. viihertämistuen käyttöönotosta. Komissio on tehnyt laajat tausta-analyysit aiheesta. Tuen tavoitteena ovat ympäristöhyödyt. Hyödyt on siis jo analysoitu ennen kuin tukijärjestelmä otetaan käyttöön, eikä hyötyjä voi siten tarkastella enää toimeenpanon yhteydessä esim. valvonnassa. Tarkoituksenmukaisuutta ei valvota tilatasolla vaan yleisemmällä tasolla.

- Sivulla 26. "Tiloihin kohdistuva valvonta ohjautuu lähinnä toimien valvottavuuden perusteella, ei niinkään sen perusteella, että toimenpiteiden tavoitteet tulisivat saavutetuksi." Tämä käsitys on virheellinen, sillä tavoitteet on asetettu jo silloin, kun toimenpiteet on määritelty. Tuolloin on tehty arvio ja päätelmät siitä, että ko. toimenpiteellä saavutetaan haluttu tavoite.
- Sivulla 27. Ympäristötuki on jo EU-asetuksen perusteella kustannusperusteinen tukimuoto, jolla korvataan viljelijälle tuen ehtoina olevien toimenpiteiden aiheuttamia kustannuksia ja tulonmenetyksiä. Se ei siis tavoittele tulotason parantamista.
- Sivulla 31. Todetaan maatalojen määrän väheneminen. Kuitenkaan valvottava pinta-ala tai lohkot tai eläimet eivät vähene, vaikka maatalojen määrä vähenee. Valvottavaa alaa on yhtä paljon edelleen.
- Sivulla 33 todetaan: "Virossa yhden tukieuron valvontaan on käytetty noin puolet siitä, mitä Suomessa käytetään." Tässä yhteydessä tulisi tuoda esiin, että Suomi ja Viro eivät ole vertailukelpoisia, koska Viron tukijärjestelmä on paljon yksinkertaisempi kuin Suomen. Siellä mm. käytetään EU:n yksinkertaistettua pinta-alamatukijärjestelmää (SAPS), Suomessa taas tilatukijärjestelmää, jossa EU-asetukset edellyttävät mm. tukioikeuksien hallinnointia. Lisäksi yleinen kustannustaso on Virossa Suomea alempi.
- Sivulla 38 arvioidaan tukihallinnon tehokkuutta. Tässä voisi huomioida esimerkiksi s. 33 esitetyn vertailun Ruotsiin: "kustannusten voidaan arvioida olevan kohtuullisen samalla tasolla". Tarkastelussa on kuitenkin otettava huomioon, että vastaavalla kustannustasolla Suomessa toimeenpannaan myös kansalliset tuet, huomattavasti laajempi ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus kuin Ruotsissa. Näin ollen voitaneen todeta, että Suomen tukihallinto on toteutettu tehokkaammin.